

PROTOCOL
(CYBER) PESTEN
EN
GEDRAG

Doel

“Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen”

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Definitie Wat is pesten?

Iemand wordt gepest als iemand anders of een groep mensen vervelende/gemene opmerkingen maakt tegen een betrokken persoon. Het is ook pesten als iemand wordt geschopt, geslagen, bedreigd of buiten de groep wordt geplaatst. Als dit soort zaken regelmatig gebeurt, en als het voor de betrokken persoon moeilijk is om zich te verdedigen, spreken we van pesten. Pestgedrag is schadelijk voor kinderen, zowel voor slachtoffers als pesters.

De definitie van pesten is in het algemeen als volgt: Systematisch geweld van een of meer leerlingen ten opzichte van een of meer medeleerlingen, die niet meer in staat is / zijn om zichzelf te verdedigen.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over kleding.
- Isoleren en negeren.
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van de gepeste gaan.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen.
- Pesten via sociale media, websites of andere media.

Wat is plagen?

Er is geen slachtoffer en dader; beide partijen zijn even sterk. Plagen kan de sociale weerstand van kinderen vergroten. Vaak speelt humor een rol.

Wat is ruzie?

Ruzie gaat over een bepaalde zaak en niet om het beschadigen van een persoon. Een ruzie kan uitgepraat worden.

Wat is cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking. Het is een groeiend probleem. Daarom is een protocol van belang. Dit protocol stuurt aan op een integrale aanpak met ouders.

Pesten op school

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt.
- Als pesten zich voordoet, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport of ze zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het
- pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd
- Worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerrie's hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Negatief zelfbeeld

- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden. Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

1. Een problematische thuissituatie
2. Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt
3. binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag
4. te drukken.
5. Het moeten spelen van een niet-passende rol.
6. Missen van (voldoende) empathisch vermogen
7. Een voortdurende strijd om de macht in de klas
8. Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en
9. laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen
10. kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
11. Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
12. Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Gedrags- en omgangscode

Wij zijn onderdeel van de stichting Zaan Primair. Voor alle werknemers van Zaan Primair is een gedragscode opgesteld. Hierin staat hoe wij binnen Zaan Primair met elkaar, ouders en leerlingen om willen gaan. Het gedrags- en omgangscode protocol helpt ons heldere afspraken met elkaar te maken over wat wel en wat niet kan. Respect hebben voor de ander en veiligheid staan voorop. (zie website van Zaan Primair: <https://www.zaanprimair.nl/regelingen-publicaties/>).

Hoe gaan wij op obs De Dijk met (cyber)pesten om?

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken.

- Preventieve maatregelen. We proberen wat pesten betreft allereerst preventief te werken. We bespreken indien nodig op elk gewenst moment de schoolregels. Regels die gelden op het schoolplein, in de gangen en binnen de groepen.

- Werken aan sociale vaardigheden doen wij met *'The leader in me'*. 'The Leader in Me' is een pedagogische leerlijn die kinderen op een speelse manier 7 gewoonten aanleert gericht op persoonlijke groei en relaties met anderen.
- Als pesten een groepsaangelegenheid is. Soms is een groot gedeelte van een groep bij het pesten betrokken. Dan gaan we samen met de schoolondersteuner kijken wat de mogelijkheden zijn met externen.
- Groepsouderavond. Als bovenstaande niet helpt, beleggen we desgewenst een groepsouderavond. Op deze avond proberen we gezamenlijk een oplossing te vinden om het pestgedrag te stoppen. We bespreken de methode die we gebruiken en hoe we samen met de ouders tot een oplossing kunnen komen.

Het pestprotocol

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen
- De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
- De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

Preventieve maatregelen

Elke leerkracht bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de leerkracht in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd. De klas ondertekent een poster. Ook werken wij met het concept *'The leader in me'*. The Leader In Me is voor ons een uitstekende manier om aan de sociale vaardigheden te werken van onze gehele schoolpopulatie.

Indien de Leerkracht daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de zorgcoördinator worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het slachtoffer.

De vijfsporenaanpak

Dit houdt in:

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, de leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
- Het aanbieden van hulp door leerkracht/lb-er

Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
- Het aanbieden van hulp door de lb-er

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De leerkracht bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Dat kan door:

- het onderwerp regelmatig te bespreken in de klas. Het moet beleidsmatig aan de orde komen en niet alleen als er sprake is van pesten.
- in een klassengesprek niet een concrete pestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het daar bovenuit te tillen.
- door gebruik te maken van een krantenbericht, een lesbrief, een voorleesboek en dergelijke. Op De Dijk gebeurt dat ook door het gebruik van de methode voor Sociaal-emotionele vorming Kanjertraining!.
- als leerkracht zelf voorbeeldgedrag te vertonen. Dat betekent
 - ✓ duidelijke regels stellen, verschillen accepteren, ruzies uitspreken, leerlingen in hun eigenheid
 - ✓ respecteren en duidelijk stelling nemen tegen pesten.
 - ✓ met leerlingen regels voor in de klas af te spreken.
 - ✓ duidelijk te maken dat je door te zwijgen meewerkt aan het pesten.

Het moet duidelijk zijn dat pesten gemeld kan worden bij de (groeps)leerkracht, andere leerkrachten of (overblijf)ouders.

Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners
- De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Stappenplan Protocol gedrag

Probleem?		Actie(s)
Is er sprake van een gedragsprobleem?	→ nee	<ul style="list-style-type: none"> * Blijf gedragsregels inoefenen * Bevorder gewenst gedrag

ja ↓

Is er sprake van een incidenteel gedragsprobleem?	→ ja	<ul style="list-style-type: none"> * Registreren in actiejournaal * Ontmoedigen ongewenst gedrag door consequent aanspreken en handhaven van regels * Oplossingsgesprek met het kind
---	---------	---

nee ↓

Is er sprake van een aaneenschakeling van incidentele problemen?	→ ja	<ul style="list-style-type: none"> * Ouders op de hoogte stellen van aaneenschakeling van gedragsproblemen * Achterhalen van het doel van het wangedrag * Wandelpadgesprek met kind * Dossier kind gekijken en opstellen HP * Bespreken in SOT o.b.v. executieve functies
--	---------	--

nee ↓

Is er sprake van voortduring van gedragsproblemen?	→ ja	<ul style="list-style-type: none"> * Intensieve samenwerking leerkracht/kind ouder/ zorgcoördinator * Melding bij directie * Herhalen wandelpadgesprek * Invullen handelingsplan
--	---------	--

nee ↓

Is er sprake van een structureel gedragsprobleem?	→ ja	<ul style="list-style-type: none"> * Gesprek met ZC en schoolondersteuner * Bespreken in BOT * Rapportage * Melden bij bevoegd gezag * Aanvraag OOA
---	---------	--

nee ↓

Er is sprake van onaangepast gedrag waardoor school geen of onvoldoende invloed uit kan oefenen om gedrag te veranderen	→ ja	<ul style="list-style-type: none"> * Gesprek lk/ouder/ dir. Met verslaglegging * Melding bij bevoegd gezag * Overbruggingsmaatregelen treffen * Aanvraag TLV voor cluster 4
---	---------	---

→
Extra

Extra handelingsuggesties
* Complimenten geven
* Activiteiten voor groep: teambouwers
* Voorkomen van ongewenst gedrag door toepassen Kanjertraining

→
Extra

* Contact opnemen met ouder(s), deelgenoot maken
* Opnieuw gedragsregels inoefenen
* Belonen gewenst gedrag
* Gericht aanbod uit Kanjertraining
* Eventueel pestprotocol in gang zetten

→
Extra

* Overleg met gedragspecialist en zorgcoördinator
* Pan van aanpak gedrag
* Gericht aanbod uit Kanjertraining
* Belonen gewenst gedrag
* Observatie door interne of externe deskundige

→
Extra

* Check in- check out m.b.t. afspraken
* Contactschrift
* Aanmelden BOT
* Belonen gewenst gedrag
* Aanvraag O nderwijs O ndersteunings A rrangement
* Contact met schoolondersteuner
* Ouders wijzen op protocol time-out, schorsing en verwijdering

→
Extra

* Uitsluiten van bepaalde activiteiten voor (on)bepaalde tijd
* Eventuele uitvoering van het protocol time out, schorsing en verwijdering

→
Extra

* ZPP-er inschakelen op basis van OOA
* Noodplaatsing: procedure op SWV
http://www.swvpozaanstreek.nl/uploads/Beleidsdocument_Noodprocedure_SWV_2011205.pdf

